

VYHLÍŽENÍ ZÍTRKŮ

Úvodní zamyšlení

Rozcestí

- Kdy zase bude normální doba?
- Normální doba je vždycky, protože vždycky je s námi Bůh.
- Pro nás je normální, když ji s Bohem prožíváme.
- Nenormální se stává, když prospíme pokoj a nepochopíme otřes.
- V každé době musíme volit cestu smrti nebo cestu života.
- Od cesty smrti, od jidášství všeho druhu, vysvobod' nás, Pane.

Jaká je cesta života teď, zde, pro nás?

Probíhá v různých rovinách. Pozorujeme je u jiných a neměli bychom přehlédnout, na kterou jsme zváni my. Nabízí se v podstatě trojí způsob, jak žít dnešek církve.

DOŽÍVÁNÍ. Zachovat *věrnost* až do smrti, i kdybych nakonec zůstal sám. Postoj úctyhodný jako postava makabejského starce Eleazara. Je ovšem pravda, že jej poněkud usnadňuje perspektiva blízkého konce, ba i stařecká tvrdohlavost. Neimponuje staromilství a dětinské lpění na nepodstatném („náš kostelíček“...); ani proto však nepohrdáme upřímnými lidmi, jejichž psychika už dobíhá involučním stadiem, zavíjením do vlastního vnitřního světa. Mladí mají příležitost o věrnost starých opřít svůj zrající charakter. Zůstanou-li však na rovině věrnosti jen dožívající, selhali, stejně jako namladí, kteří se ze strachu nebo z pohodlnosti schoulí do bezpečného zápečí: „církve spící“.

PŘEŽÍVÁNÍ. Je málo starat se o spásu své duše. Potřebný je *aktivní zájem o Boží království* dnes i zítra. I naše děti, všechny děti, lidé všech přicházejících generací mají mít možnost setkat se s Kristem. Jen sobecká láska (láska?) k církvi zůstává při vzdychání a čekání. Pravá, misionářská láska, ve smyslu koncilu, nedovolí, abychom zavřeli oči před tím, co od nás církev potřebuje. Vzbuzuje zdravý nepokoj a tázání: Pane, jak Ti má sloužit Tvá církev a co chceš ode mne?

Aktivita pro Boží království může sklouznout na nedostatečné ryzosti ducha. Může dokonce způsobit škody, jestliže je vedena svévolí k uskutečňování vlastních představ a plánů, bez pokorného naslouchání Bohu. Pak je to sebeprosazování místo služby. Když k horlivosti nepřistoupí evangelní hloubka, zbude ze všeho „církve kutící“.

PROŽÍVÁNÍ. Žít uvnitř církve, *být církvi* (Odvaha být církvi). Věrnost je samozřejmostí i v perspektivě mučednictví, práce pro Boha bytostnou potřebou. Oboje organicky roste ze sjednocení s Bohem. Předem je přijato cokoli; nesází se na jaro církve, není děs před obdobím odumírání (Modus moriendi církve). Člověk se vzdává sebe a odevzdává se Bohu, je schopen žít intenzivněji z Ducha, méně svou a více Boží silou (Konverze). Není to duchovní distribuce, zde se rozdává z prožité plnosti: být nádrží, ne kanálem (Duše veškerého apoštolátu)

Duchovní čary neleží ladem, příležitosti znamenají výzvu. Nešilhá se závistivě po lepších možnostech jinde nebo jiných („co tobě na tom záleží? Ty mě následuj“ – Jan 21,22). Hnací silou není bojovná nenávisť, ale láska.

Jsou vůbec takoví? Vždycky byli a musejí být, protože bez duchovního kvasu by církve zahynula. Ten žije i dnes v lidech, kteří jej daleko vyzařují, ale i v neznámých, v apoštolských činitelích, modlitelích a trpitelích. Špičkové, ústřední osobnosti kolem sebe soustřeďují další a inspirují nás všechny, abychom neváhali vystoupit na tuto rovinu co nejryzejší služby Bohu.

Toto zjednodušeně načrtnuté schéma může posloužit k osobní orientaci. Není vyspekulované, žije před našima očima. Žije a přitahuje zejména třetí rovina, na níž můžeme tušit, ba vidět Duchem svatým působený pohyb. V něm se skrývá inspirace, abychom řešili naši situaci naším způsobem. V tom smyslu rozevřeme svůj obzor poněkud do šíře.

Jaro církve?

O Vánocích 1979 řekl Jan Pavel II., že vitalita církve viditelně roste. Je to skutečnost. Šíří se linutí s různými spiritualitami a aktivitami (k nejznámějším patří Focolare a charismatické hnutí). Společná je ovšem rozhodná touha po uskutečňování Kristova království, dále ekumenický duch, duch evangelní chudoby a otevření světu. V národech stoupá žízeň po Bohu a jeho slově: Biblická společnost za pouhý rok 1979 rozšířila mnoho milionů biblí, více než za mnoho let předtím dohromady. Otec Dmitrij Dudko rovněž konstatuje známky duchovního jara v Sovětském svazu; sám pokřtil za dvanáct let asi tisíc dospělých. Oživení signalizují i papežovy cesty, udivující množstvím a nadšením účastníků. Mnozí mají pocit, že nastává jaro církve.

Skeptik namítne: Co z toho všeho bude za deset, natož za padesát let? Stručná odpověď zní: To záleží i na tobě. Ale zapátrejme trochu v paměti církve. I velmi povrchní a dnes opadlá vlna křížků na hrudi Ježíšových lidí (Jesus People) se zasloužila aspoň o to, že obrátila pozornost mládeže světa na Krista. Při sjezdu katolíků v NSR roku 1978 věnovali přítomní mladí celé hodiny, i noční, modlitebním shromážděním, místo aby se jako v předchozích letech vyžívali v diskusích o svých požadavcích. Konečně ještě vzpomeňme, jak se vážní lidé před celostátním sjezdem katolíků v Praze roku 1935 obávali, aby nezůstal pouhou manifestací; výsledek je však přesvědčil, že sjezd přinesl také dobré duchovní plody. Nemáme tedy právo snižovat poctivě míněné akce. Nemáme ani právo zůstat v ironizující distanci tam, kde je na místě ocenění a možná i následování.

Soumrak lidstva?

Kristus spása světa je téma poněkud oposlouchané. Dnes však nabývá vzrušující aktuálnosti. Po procesu odbožšťování se dal zákonitě do pohybu proces odlidšťování. Roku 1829 Thomas Carlyle předpovídal příchod mechanistického věku, ovládaného technikou. Roku 1837 si Sören Kierkegaard zapsal, že Evropa neunikne duchovnímu bankrotu (Deník). Roku 1932 Aldous Huxley vylíčil v Konci civilizace (Brave New World) hororovou vizi lidstva vědecky zmanipulovaného. Roku 1950 Romano Guardini napsal Konec novověku. Nejhorší na těch vizích je, že se naplňují. V přesném a komplikovaném řádu technického světa postupně mizí řád i svoboda člověka. V listopadu 1979 pořádalo hnutí Nová naděje za účasti významných vědců

symposium zaměřené na nutnost nového humanismu, který „místo Dělat a Mít staví do popředí Být“.

Duchovní bída je problém především bohatého Severu (k němuž patříme i my!). Chudý Jih s miliony umírajících hladem cítí palčivě bídu materiální, zápasí o holý život. Nadto konečně vstoupil do obecného povědomí fantom děsivější než jaderná válka: *ekologická krize*. Ničení přirozeného světa současným tempem (!) musí skončit globálním kolapsem už v nejbližších stoletích.

Obojí bída volá o pomoc v první řadě každého, komu je evangelium slovem života. Tím spíše, že se křesťanství teď jeví jako jediná duchovní síla vzbuzující skutečnou naději, třebaže a také proto, že neaspiruje na vládu. Právem vystupuje Jan Pavel II. se vším důrazem jako mluvčí všech utiskovaných a zdůrazňuje povinnost církve zastávat se lidských práv na duchovní i tělesný život. Proto už Pavel VI. volal po nové *civilizaci lásky*. Lavina zkázy, hnaná modlou uchvatitelského Rozvoje, se nedá zastavit, nezmění-li se lidský činitel, tj. lidské srdce.

Že v nás při tomto uvažování narůstají otazníky a námitky, je pochopitelné z celé řady důvodů. Ale jestliže došlo k rozčarování (i na Západě) z výsledků dosavadní podpory rozvojových zemí, neznamená to, že nás jeho bolesti už nemusejí zajímat. Dále, především lidé u státních kormidel by měli energicky zamezit plýtvání ve velkém, nicméně jejich zanedbáním si nesmíme uspat svědomí a opomenout osobní revizi vlastního plýtvání. A ještě aspoň jeden moment: občanská odpovědnost není věc pouze politická, je to křesťanská ctnost lásky k bližnímu, zvláště když jde o vážnější ohrožování zdraví nebo i života lhostejností zdravotníků, techniků, úřadů (něco málo už lze zahlédnout občas i v tisku); v první řadě odborníci by se neměli nechat odradit obtížemi. Těchto několik málo podnětů jako ukázka, že i pro nás platí zmíněné znamení doby.

Masy křesťanů se pomalu, příliš pomalu, probouzejí k vědomí přísné odpovědnosti za svět – svět je přece Boží a lidský svět jsou naši bratři a sestry. Velká věřící srdce nás burcují slovem i činem. Po Albertu Schweitzerovi chudý biskup Helder Camara a matka Terezie z Kalkaty svítí jako majáky horizontální, lidské lásky napájené vertikálou božské lásky. Nejsou zdaleka jediní. Z ducha Karla de Foucauld vyrostla společenství Malých sester a Malých bratří Ježíšových s posláním být s nejubožejšími světa a pro ně. Z poctivého svědomí mladých lidí, i nekřesťanů, vzniklo dnes už celé ekologické hnutí jako odpověď jednak za bídu v Třetím světě, jednak na ekologické ohrožení celého světa; ideové rozvinutí mu poskytl uprostřed sedmdesátých let A. F. Schumacher knihou *Malé je hezké* (Small is beautiful).

V neobyčejné šíři ztělesňuje křesťanskou odpovědnost na volání doby hnutí, které přitahuje svou duchovní hloubkou, ekumenickou šíří a světovým rozšířením, zaměřené na sféru víry i materiální služby, jež vyšlo z Taizé. Spolu s ostatním obsahem tohoto čísla, teoretickými úvahami i živou praxí, nabízí bohaté podněty pro naše společné i osobní řešení otázky dneška a zítřka. Odpověď se rýsuje ve směru, který se dá vyslovit třeba touto zkratkou:

neuzavřít se v minulosti,
nevysnívat si budoucnost,
ale žít dnešek s Bohem a s člověkem.

Jak bychom chtěli v našem dnešním světě věrohodně hlásat Kristovo poselství o setkání s Bohem, kdybychom se sami vědomě nezřekli mnohostranného modlářství blahobytu? A jak bychom mohli věrohodně mluvit o důstojnosti člověka, kdybychom současně nenasadili všechno, aby se tato důstojnost uskutečňovala také ve společenském životě?

Pedro Arrupe SJ (1979)

V Chile jsem naslouchal křesťanům i nevěřícím a měl jsem účast na životě těch, kteří tam trpí; sešel jsem se i s těmi, kteří jsou nejvíce postiženi. Přitom jsem pochopil, že se církve pod tlakem existujících poměrů stává tím, na co my v mnoha jiných zemích ještě čekáme: místem důvěry, domem, v němž se nevěřící stává bratrem, věřícího, mohl bych také říci „domem Otce“.

Roger Schutz